

Essunga kommuns Hållbarhetsstrategi

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Essunga kommuns Hållbarhetsstrategi.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen är positiv till ambitionerna i Essunga kommuns Hållbarhetsstrategi och den utveckling som eftersträvas genom tillämpning av strategin.

Länsstyrelserna har i sin *Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030*¹ identifierat ett antal framgångsfaktorer för kommunalt miljö- och hållbarhetsarbete. Länsstyrelsen vill tipsa Essunga kommun om att denna vägledning går att använda som ett stöd i det strategiska hållbarhetsarbetet. Vid vår avstämning av Essunga kommuns Hållbarhetsstrategi mot vägledningen ser Essunga kommun ut att kunna prestera väl vid genomförandet av strategin.

Det är särskilt positivt att Essunga kommuns hållbarhetsstrategi:

- Involverar samtliga förvaltningar, bolag och juridiska personer som kommunen har rådighet över i genomförandet.
- Ska tillämpas vid framtagandet av samtliga styrdokument i Essunga kommun, allt från kommunens budget och verksamhetsplan till verksamheternas strategier, handlingsplaner och åtgärdsplaner.
- Ämnar integrera Agenda 2030 i kommunens ordinarie styr- och ledningsprocesser samt följa upp arbetet i kommunens del- och årsredovisningar.
- Lyfter fram vikten av samverkan och utvärdering som en del i genomförandet av strategin.

Här kan Essunga kommun utveckla arbetet ytterligare:

- Inkludera eller hänvisa till nulägesanalys kring kommunens utmaningar och möjligheter inom Agenda 2030, samt peka ut prioriterade områden.

¹ [Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030 - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet \(rus.se\)](#)

- Förtydliga hur Essunga kommuns invånare och andra aktörer i samhället ska engageras för att skapa en bred förståelse och stöd för kommunens hållbarhetsarbete.
- Stärka strategins koppling till miljö kvalitetsmålen, vilka utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.
- Förtydliga vilka ställningstaganden kommunen gör inom respektive hållbarhetsdimension och vad som är bakgrundsfakta.
- Renodla dokumentet till att innehålla en strategi i stället för två.

Synpunkter uppdelade efter avsnitt i Strategin

1.3 Agenda 2030 och de globala målen

Det är positivt med en kort redogörelse för vad Agenda 2030 är och att två av de tre principerna för Agendans genomförande lyfts (*Agendan är universell* och att *Agendans mål är integrerade och odelbara*). Avsnittet kan med fördel kompletteras med den tredje principen, *ingen ska lämnas utanför*. Denna princip innebär att Agenda 2030 ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och samhällen som har sämst förutsättningar². På lokal nivå kan denna princip återspeglas genom att beslut tas med hänsyn till sociala grupper som är mer sårbara än andra. Detta kan även lyftas fram i beskrivningen av den sociala dimensionen i avsnitt *Strategi 1. Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet*.

1.4 Syfte, avgränsning och mål

Länsstyrelsen ser positivt på att strategin, utöver att vägleda kommunen i sitt hållbarhetsarbete, även ska engagera Essunga kommuns invånare och andra aktörer i samhället för att skapa en bred förståelse och stöd för kommunens hållbarhetsarbete. Länsstyrelsen föreslår att detta konkretiseras i det kommande arbetet genom att exempelvis ta fram en kommunikationsplan³. För att främja delaktighet är medborgardialoger och andra former för samverkan också viktiga att arbeta med.

Det är positivt att samtliga styrdokument ska beakta och knyta an till Hållbarhetsstrategin för att på så sätt rama in och få en tydlig koppling till kommunens hållbarhetsarbete. Länsstyrelsen föreslår dock att en starkare skrivning än *beaktas och knyta an* används i detta sammanhang. Exempelvis finns det i första stycket i avsnitt 3. *Tillämpning av strategin* (s. 8) en skrivning om att hållbarhetsstrategin *ska tillämpas* vid framtagande av samtliga styrdokument i Essunga kommun. Länsstyrelsen föreslår att detta stycke flyttas upp alternativt kopieras till avsnittet om syfte, avgränsning och mål. Att strategin *ska tillämpas* väger tyngre än att styrdokument *ska beakta och knyta an* till hållbarhetsstrategin.

² [Globala målen – 17 mål för hållbar utveckling \(globalamalen.se\)](https://www.globalamalen.se)

³ [Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030. \(rus.se\)](https://www.rus.se), avsnitt 3.8

1.5 Metod

Det är positivt att en nulägesenkät har genomförts och att kommunen tagit del av Glokala Sveriges utbildning. Strategin hade med fördel kunnat inkludera resultatet av enkäten, det vill säga vilka specifika utmaningar och möjligheter som finns i kommunen. Genom att exempelvis peka ut olika prioriterade områden som kommunen strävar efter att göra en förflyttning inom, blir det lättare för verksamheterna att i nästa steg formulera handlings- eller åtgärdsplaner som adresserar dessa.

1. Strategi

Länsstyrelsen ser positivt på att betydelsen av samverkan och uppföljning lyfts fram i strategin. Länsstyrelsen föreslår dock att endast en strategi tas fram. Det som kallas Strategi 2, *Samverkan och utvärdering* kan med fördel inkluderas i strategi 1.

Både strategi 1 och 2 innehåller till stor del bakgrundsfakta om vad de tre dimensionerna av hållbarhet samt samverkan och utvärdering innebär. Detta ger en förståelse och sätter ramarna för arbetet. Emellanåt förekommer dock skrivningar som kan tolkas som ställningstaganden från kommunen. För att strategin ska kunna användas som vägledning rekommenderar Länsstyrelsen att det förtydligas vad som är bakgrundsfakta och vad som är kommunens egna ställningstaganden. Se förslag på uppdelning i Bilaga 1 som följer med detta yttrande.

Strategi 1. Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet

Länsstyrelsen vill framhålla att arbetet med att finna synergier mellan de globala målen är viktigt. Hållbarhetsstrategin säger under rubriken 1.3 om Agenda 2030 att *”de globala målen är integrerade och odelbara, vilket betyder att inget mål kan nås på bekostnad av ett annat”*. Denna utgångspunkt skulle kunna genomsyra strategin tydligare genom att visa på hur olika insatser kan kopplas samman och på så vis erhålla de önskade synergieffekterna mellan hållbarhetsdimensionerna. Nu sorteras de globala målen under var sin hållbarhetsdimension, trots att ambitionen är att följa de globala målens odelbarhet.

Miljömässig hållbarhet

Länsstyrelsen saknar strategins koppling till miljö kvalitetsmålen, vilka utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030.⁴ Inom ramen för den miljömässiga dimensionen och miljö kvalitetsmålen är Essunga kommun även delaktig i Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens regionala åtgärdsprogram för miljömålen samt inom Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsens initiativ Kommunernas klimatlöften. Strategin hade med fördel kunnat inkludera kommunens engagemang inom båda initiativen, i syfte att visa på det goda arbete som redan görs. Initiativen hade exempelvis kunnat omnämnas i form av ställningstaganden enligt föreslaget som finns i Bilaga 1.

⁴ Ett illustrativt exempel finns på sidan 37 i denna vägledning, [Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030 - Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet \(rus.se\)](#)

Social hållbarhet

För att strategin ska bli balanserad mellan de tre hållbarhetsdimensionerna rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen beskriver ytterligare några ställningstaganden inom den sociala dimensionen, utöver att behålla ett tryggt samhälle med hög delaktighet och social integration.

Ekonomisk hållbarhet

Länsstyrelsen föreslår att meningen *Arbetet i kommunen ska utgå från en budget i balans, ordning och reda, uppföljning och långsiktig förvaltning* tas bort då detta behandlas i andra styrande dokument.

Länsstyrelsen ser gärna ett förtydligande av ställningstagandet *Kommunens konsumtion ska minska så att vi börjar leva på avkastning och inte på kapitalet*.

Strategi 2. Samverkan och utvärdering

Länsstyrelsen föreslår att benämningen *Strategi 2* tas bort och att avsnittet enbart kallas Samverkan och utvärdering. Avsnittet kan med fördel flyttas till strategi 1 i syfte förtydliga kommunens ambitioner med hållbarhetsarbetet och skilja dessa från rena fakta.

2. Tillämpning av strategin

Det är positivt att strategin innehåller ett förslag på hur olika styrdokument, aktiviteter och åtgärder kan utvärderas mot strategin (tabellen). För att underlätta tillämpningen föreslår Länsstyrelsen att detta avsnitt i stället läggs som bilaga till strategin. Fördelen blir att kommunen inte låser in sig i det beskrivna förslaget utan kan justera denna del efter behov.

Vidare skulle processen kring hur utvärderingen ska göras behöva förtydligas, exempelvis på vilken nivå den är tänkt att göras och hur viktningen av de olika delarna ska göras. Att utvärdera olika alternativs påverkan på miljömässiga, sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter förutsätter kunskap inom flera olika områden. Om det är tänkt att varje enskild tjänsteperson eller verksamhet ska kunna viktta olika alternativ mot varandra så är det viktigt att likvärdig kompetens inom de tre olika hållbarhetsdimensionerna finns att tillgå inom kommunen.

Vidare är det troligt att det kommer uppstå målkonflikter mellan sociala, ekonomiska och miljömässiga aspekter. Länsstyrelsens rekommendation är att kommunen beskriver hur man planerar för ett systematiskt arbete med dessa. Målkonflikter och hantering av dessa är ett område som kräver kunskap, resurser, metoder och långsiktighet och det är fördelaktigt för strategins genomförande om det finns en plan och beredskap innan konflikten uppstår. Stöd för ett sådant arbete finns t.ex. i kapitel 1.6 i *Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030*.⁵

⁵ [Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030. \(lansstyrelsen.se\)](https://lansstyrelsen.se/vagledning-for-lokalt-arbete-med-miljomal-och-agenda-2030)

De som medverkat i beslutet

Detta yttrande har beslutats av miljöskyddsavdelningens chef Monique Wannding, efter föredragning av handläggaren Andrea Carstensen. I den slutgiltiga handläggningen har också landsbygdsavdelningens chef Ingrid Guldbrand deltagit.

I den övriga handläggningen medverkade representanter från landsbygdsavdelningen, vattenavdelningen, naturavdelningen och miljöskyddsavdelningen.

Monique Wannding

Andrea Carstensen

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1

Texten i bilagan är direkt tagen från avsnitt 2. Strategi som återfinns i Essunga kommuns Hållbarhetsstrategi. Länsstyrelsen har i texten nedan tagit fram ett förslag på hur de ställningstaganden som nämns i strategins löptext kan brytas ut. Syftet med utbrytningen är att förtydliga kommunens ambitioner med hållbarhetsarbetet och skilja dessa från rena fakta om de tre hållbarhetsdimensionerna.

Miljömässig hållbarhet

Miljömässig hållbarhet, även kallat ekologisk hållbarhet, innebär att vårda jordens ekosystem långsiktigt, så att de kan fortsätta försörja mänskligheten och de kommande generationerna med det som behövs. Den miljömässiga hållbarheten är den del av hållbar utveckling som beskriver förutsättningarna och ramarna för att kunna uppnå social och ekonomisk hållbarhet nu och för kommande generationer.

Grundförutsättningen för hållbar utveckling är att den biologiska mångfalden och ekosystemens funktionalitet bevaras och när det är möjligt förstärks så att människans ekonomiska och materiella verksamhet på lång sikt anpassas till naturens bärkraft.

Miljömässig hållbarhet innebär att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan. Mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en långsiktigt god hushållning tryggas utifrån miljömässig, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt. Hushållning med material, råvaror och energi främjas.

Essunga kommun vill växa och i takt med att befolkningmängden ökar ställs det krav på att planering och förvaltning sker utifrån ett miljömässigt hållbart perspektiv.

Essunga kommun gör följande ställningstaganden

1. Vi ska bidra till starka ekosystem, gröna samband och vatten av god kvalitet.
2. Vi ska skapa ett klimatsmart samhälle.
3. Vi ska underlätta för invånarna att prioritera förnybara bränslen.
4. Vi ska nyttja materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt.

Miljömässig hållbarhet är kopplat till följande Agenda 2030 mål:

6. Rent vatten och sanitet för alla
13. Bekämpa klimatförändringarna
14. Hav och marina resurser
15. Ekosystem och biologisk mångfald

Social hållbarhet

Social hållbarhet handlar om att sträva mot ett samhälle som tillgodoser människors grundläggande behovs och att säkra de mänskliga rättigheterna så att alla mår bra. Dessutom handlar det om rättigheter, rättvisa, makt, trygghet och de skyldigheter samhället har för sina invånare samt kulturella uttryck. Ett socialt hållbart

samhälle är jämställt och jämlikt, med människors lika värde i centrum. Människor lever ett gott liv med god hälsa. Människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen på lika villkor.

Social hållbarhet är avgörande i det demokratiska samhället och är nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Samhällen som är socialt hållbara och tål påfrestringar, är anpassningsbart och förändringsbenäget och har förmåga att återhämta sig från störningar.

Essunga kommun gör följande ställningstaganden

1. Vi strävar efter att behålla ett tryggt samhälle med hög delaktighet och social integration.

Social hållbarhet är kopplat till följande Agenda 2030 mål:

1. Ingen fattigdom
2. Ingen hunger
3. God hälsa och välbefinnande
4. God utbildning
5. Jämställdhet
7. Hållbar energi för alla
11. Hållbara städer och samhällen
16. Fredliga och inkluderande samhällen

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomisk hållbarhet handlar om en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den miljömässiga eller sociala hållbarheten. Det handlar om att hushålla och vårda våra resurser, för att tillgodose dagens behov utan att utmana kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Ekonomisk hållbarhet är medlet för att uppfylla basbehoven och tillgodose kraven på hållbarhet och god livskvalitet. Det handlar om att skapa ett ansvarsfullt och rättvist samhälle där det är lätt att göra rätt.

Essunga kommun gör följande ställningstaganden

1. Arbetet i kommunen ska utgå från en budget i balans, ordning och reda, uppföljning och långsiktig förvaltning.
2. Våra inköp ska vara medvetna.
3. Vår konsumtion ska minska så att vi börjar leva på avkastning och inte på kapitalet.
4. Vi ska använda oss av konsekvensanalyser för att kunna ta långsiktiga ekonomiska beslut så att hänsyn inte bara tas till kortsiktiga fördelar.

Ekonomisk hållbarhet är kopplat till följande Agenda 2030 mål:

8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
12. Hållbar konsumtion och produktion

Samverkan och utvärdering

För att åstadkomma en hållbar samhällsutveckling behöver vi möta utmaningarna tillsammans i samverkan över förvaltningsgränser, men också med andra myndigheter, näringsliv, föreningsliv och andra samhällsaktörer. För att lyckas behöver fokus ligga på genomförandet, men också uppföljningen är viktig, och i detta arbete ska de globala målen fungera som en kompass.

Essunga kommun gör följande ställningstaganden

1. Hållbarhetsstrategin ska tillämpas vid framtagandet av samtliga styrdokument. Detta gäller allt från budget- och verksamhetsplaner till styrdokument såsom strategier och handlings-/åtgärdsplaner.
2. Samtliga verksamheter ska ta fram planer för hållbarhetsstrategins genomförande.
3. Agenda 2030 ska integreras i kommunens ordinarie styr- och ledningsprocesser, inklusive budgetprocessen.
4. Uppföljningen av Agenda 2030 ska vara del av verksamheternas kontinuerliga arbete och integreras i kommunens delårs- och årsredovisningar.

Samverkan och utvärdering är kopplat till följande Agenda 2030 mål:

17. Genomförande och globalt partnerskap